

Pædagogisk læreplan for Solgården 2024

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Om skabelonen

Denne skabelon henvender sig til jer, som er ledere og pædagogisk personale i dagtilbud. Formålet med skabelonen er at inspirere og understøtte udarbejdelsen af jeres lokale pædagogiske læreplan.

Den grundlæggende ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven med tilhørende bekendtgørelse, der er omsat i Børne- og Socialministeriets publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#), 2018. Det er hensigten, at I skal bruge publikationen, når I arbejder med skabelonen.

Skabelonen indeholder alle de lovmæssige krav til at udarbejde den pædagogiske læreplan. Samtidig understøtter skabelonen jeres overvejelser vedrørende den løbende dokumentation og evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor legen er grundlæggende, og børneperspektivet er tydeligt. Jeres konkrete læreplan giver jer en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i jeres dagtilbud i forhold til jeres børnegruppe.

Inden for de krav, der følger af dagtilbudsloven, er det op til jer at beslutte, hvordan I konkret vil arbejde med den pædagogiske læreplan. Jeres læreplan skal være et dynamisk og meningsfuldt dokument, som peger fremad, og som I kan bruge aktivt i den løbende udvikling af den pædagogiske kvalitet og jeres pædagogiske praksis.

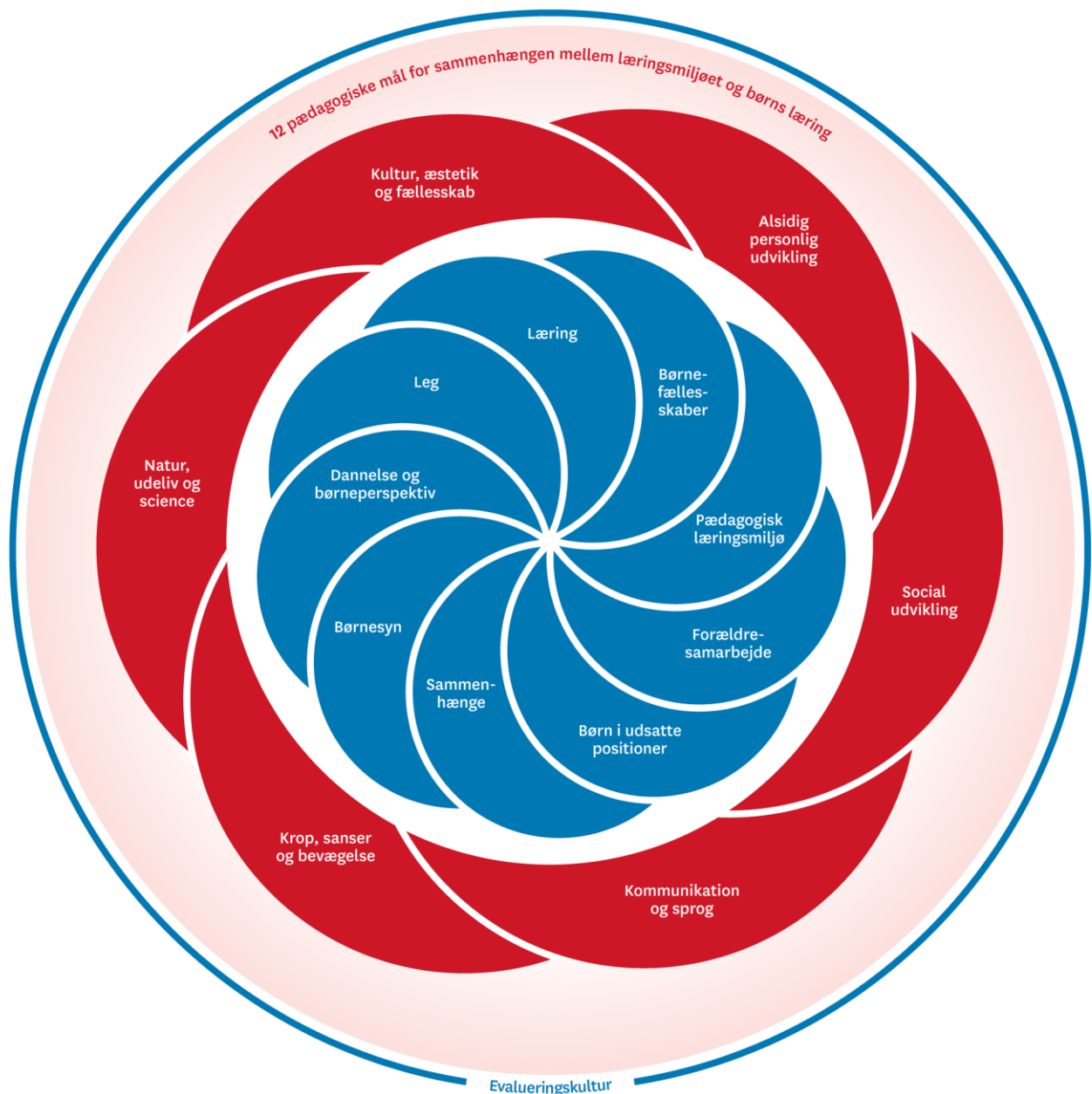
[Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#)

Brug af skabelonen

Når I udfylder skabelonen, skal I klikke på *skrivefeltet*. I kan fremhæve tekster og indsætte billeder.

I kan slette denne side ved at markere teksten og billedet og trykke *slette*. I kan også slette den sidste side, hvis I ønsker det.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

[Skriv her]

Hvem er vi?

Her beskriver vi kort vores stamoplysninger, pædagogiske profil og lokale forhold. Det kan for eksempel være børnegruppens sammensætning og forskellige forudsætninger, de fysiske rammer, geografisk placering og andre ting, der har betydning for vores pædagogiske arbejde.

Børnehuset Solgården er en integreret institution beliggende i Tølløse, tæt på stationen. Vi har plads til 46 børnehavebørn og 20 vuggestuebørn. Vi er et hus som vægter samarbejde højt og arbejder med fælles værdier og mål som en rød tråd gennem barnets tid i institutionen.

Barnet kan gå fra vuggestue til børnehave i sit kendte miljø og med mulighed for en glidende overgang, hvor skiftet og overgangen ikke bliver så overvældende.

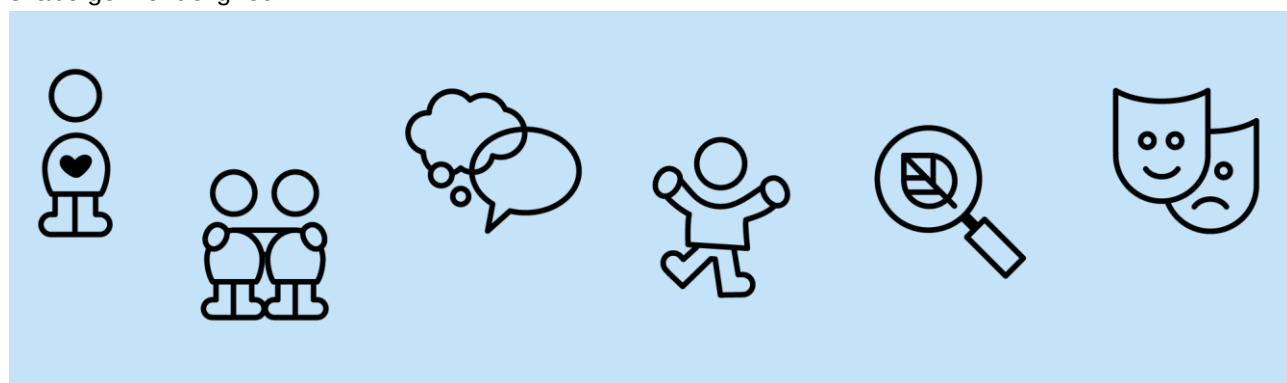
Vi arbejder med NEST som er en VI kultur og giver genkendelighed for alle børn. NEST bygger på visuel understøttelse i hverdagen, samt rollefordeling blandt personalet, her benytter vi samme systemer som en del af vores hverdags praksis.

Vi arbejder med NUZO (Nærmeste Udviklingszone) og følger barnets spor, samt børnemosaikker for at indtage børnenes perspektiver i egen institution.

Vi vægter forældresamarbejdet højt og inddragelse af deres perspektiver på deres eget barn, for at skabe den bedst mulige samhørighed.

Kommende skolebørn vil forinden skolestart danne relationer til andre børn i Tølløse, for at give dem en glidende overgang til skolen. Vi samarbejder med Midgård og skolen, hvor vi har en fast plan for samarbejdet og overgangen gennem et fælles årshjul.

Solgården indgår i et samarbejde med biblioteket, hvor vi får materiale til at arbejde med skolestarten. Et materiale som skal give børnene en oplevelse af en rød tråd fra børnehave til skolegang og herigennem skabe genkendelighed.

Pædagogisk grundlag

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag."

"Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark."

"De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv."

"Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud."

"Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber.

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn:

Vi ser hvert barn som et unikt og individuelt væsen med sociale, motoriske, intellektuelle og følelsesmæssige kompetencer og behov. Derfor arbejder vi også ud fra en differentieret pædagogik, hvor vi tager udgangspunkt i barnets NUZO. Det betyder i praksis, at når børn ikke er ens, skal de heller ikke behandles ens, men derimod skal de hver især mødes som den de er og hvor de er udviklingsmæssigt. Derudover tager vi udgangspunkt i NEST tænkningen og mener, det et barn har brug for, kan alle børn have gavn af. I dagligdagen har vi fokus på at skabe et læringsmiljø, hvor nærvær og tryghed prioriteres. Vi justerer os følelsesmæssigt efter barnet og er opmærksomme på, hvor barnet er lige nu. Vi møder barnet med et syn på, at det kan – vi tror på det. For eksempel, når barnet i vuggestuen skal kravle op på puslebordet, men bliver usikker, så signalerer den voksne, at 'jeg tror på dig'. Vi respekterer den gode leg i læringsmiljøet – frem for at afbryde den. Vi respekterer alle barnets følelser eks. når det er ked af det, vred og glad og hjælper barnet med at sætte ord på følelsen - også selvom vi ikke altid ved, hvorfor barnet har det sådan.

I børnehaven ser vi dialogen som et vigtigt redskab. De voksne signalerer at det som barnet har at sige vil blive anerkendt som relevant. Det kan være i samling, når det enkelte barn får lov til at fortælle hvad de har oplevet i weekenden, hvor vi her inviterer til at få sat flere ord og billeder på barnets fortælling, for at skabe en sammenhæng mellem dagligdagen i hjemmet og institutionen.

Dannelse og børneperspektiv:

Barnets dannelsesproces sker igennem hele dagen, da der opstår mange situationer i det sociale fællesskab, hvor børnene skal træffe beslutninger om, hvad der er rigtigt og forkert i forskellige situationer. Barnet arbejder med elementet dannelse i situationer som; afleveringssituationer, spisesituationer, i den frie leg og under planlagte aktiviteter. Ved at deltage aktivt, prøve sig selv af og få respons i samspillet med andre, danner barnet et billede af "hvem er jeg alene" og "hvem er jeg sammen med andre".

Vi giver i mange af dagligdagens situationer plads til, at det enkelte barn bliver set og hørt. For eksempel i samlingsstunden, hvor vi har fokus på at barnet udvikler følelsen af selv- og medbestemmelse. På ture ud af huset, til steder som biblioteker og offentlige legepladser, understøtter vi børnenes læring og dannelse, ved at guide dem i, hvordan vi agerer i det offentlige rum. Børnene spejler sig i de voksnes handlinger samt får hjælp til at lære, hvordan vi regulerer os og hvordan vi er i mødet med andre mennesker.

For eksempel var der et fødselsdagsbarn som gerne ville høre rockmusik efter fødselsdags fejring, her følger vi barnets interesser og sætter musikken på og fester med.

For at få børnenes perspektiver i fokus, arbejder vi med børnemosaikker og et ø-rejseskema, hvor vi undersøger børnenes perspektiver på forskellige måder. Der er ni metoder som tager udgangspunkt i at undersøge børnenes perspektiver:

Rundvisning med barnet som guide

Lad barnet vise rundt og fortælle om de steder, der er betydningsfulde for det. Spørg undervejs evt. ind til barnets oplevelser, fx hvad det laver med hvem, hvilket legetøj og ting barnet leger med, og hvornår på dagen det sker. Tag også gerne flere børn med på turen, så længe det er fokusbarnet, der sætter kursen. Det er en god idé at prøve at placere sig dér, hvor barnet har været, og bruge sine sanser til at prøve at forstå, hvad barnet oplever.

Kreative udtryksformer

Inviter barnet til at tegne, male eller ligefrem bygge det, som barnet finder godt eller sjovt ved fokusområdet. Lad barnet vælge mellem forskellige materialer – fx papir, lærred, maling, modellervoks, pap osv. Barnet kan herigennem udtrykke, hvor det kan lide at være, og hvad det kan lide at lave med hvilke ting og sammen med hvem.

Rolleleg

Leg de situationer, der er fokus på, fx måltidet eller puttestunden. Lad barnet styre rollelegen og følg dets initiativer til, hvad der skal ske, og hvad I skal gøre i legen. Det giver indsigt i barnets interesser og i de regler og logikker, som barnet forstår verden ud fra – som fx at skulle vente på tur til håndvask inden frokost. Dukker eller andre rekvisitter kan indgå i rollelegen.

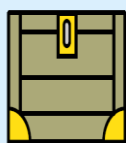
Interview med barnet

Under interview eller samtaler med barnet om fokusområdet handler det om at give barnet tid og plads til at svare og om ikke at stille for mange spørgsmål ad gangen. Det handler også om at stille de rigtige spørgsmål – nemlig de spørgsmål, der lægger op til barnets fortællinger og beskrivelser af sin hverdag. Undgå derimod spørgsmål, der lægger op til ja-eller nej-svar, da de kan lukke ned for samtalen. I kan starte med at spørge åbent: "Vil du fortælle mig om det billede, du har taget?", og så spørge nysgerrigt ind til det, barnet fortæller. Det kan fx ske ved at sige: "Fortæl noget mere om det" eller ved at spørge: "Hvad skete der så?"

Interview med betydningsfulde personer i barnets liv

I kan også få forældres, barnets søskendes eller deres venners blik på, hvad barnet er optaget af og oplever i dagtilbuddet for derved at berige eksisterende forståelser af, hvad der er på spil for barnet. I kan fx invitere dem til at bidrage med deres perspektiver på, hvad barnet godt kan lide ved fokusområdet. Husk samtidig at undersøge de andre børns oplevelser af fokusområdet, så de også føler, at deres egne erfaringer er vigtige.

Skattekasse

Lad barnet eller børnene lægge ting, der betyder meget for det eller dem, i en skattekasse. Skattekisten skal være tilgængelig for børnene over længere tid og stå et sted, de kan komme til, så de selv kan lægge ting i kisten og se, hvad der ellers ligger dernede. Når børnene kommer med ting, så er det ikke så meget tingene i sig selv, der er spændende, men nærmere hvad tingene betyder for børnene, og hvad de fortæller eller viser, at de bruger dem til.

Fotos

Lad barnet tage fotos af det, der i forhold til fokusområdet er særligt vigtigt for barnet. Udskriv billederne, lad barnet udvælge de vigtigste og hæng dem i fællesskab med barnet op på væggen eller klæb dem fast på gulvet. Se og lyt efter, hvilke fotos barnet er særligt optaget af. Barnet kan også vælge at lave en fotobog, hvor I kan tilføje barnets tegninger og noter om, hvad det har udtrykt, hvis barnet også synes, det er en god idé. Erfaringer viser, at uanset alder vil de fleste børn ofte tage imod invitationen til at tage billeder, så snart de bliver vist hvordan.

Observation

Det er også muligt at få indblik i, hvad barnet er optaget af ved at observere dets nonverbale kommunikation. I kan fx lægge mærke til:

- Barnets ansigtsmimik: Hvilken sindstilstand udtrykker det?
- Barnets blik: Hvad retter barnet sin opmærksomhed mod med øjnene?
- Kroppens rettedhed: Hvad bevæger barnet sig hen imod, og hvad eller hvem rækker barnet ud efter eller vender ryggen til?
- Barnets gestik: Hvilke fagter gør barnet brug af og hvornår?

Registrering af barnets brug af steder og rum

Notér, hvor barnet rent fysisk befinder sig og bevæger sig hen, hvad det gør med hvem, med hvilke ting og på hvilke tidspunkter af dagen. Registrer fx barnets bevægelsesrute på et kort over institutionen, og noter med tidsintervaller, hvor barnet befinder sig. Det giver bl.a. et nøgternt indblik i steder og rum, hvor barnet kommer og ikke kommer. Det vil måske blive synligt, hvorvidt der er mønstre i barnets bevægelser, og det vil blive mere klart, hvad der er betydningsfuldt for barnet.

Leg:

Legen har værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud (Den styrkede pædagogisk læreplan – Rammer og indhold, s. 18). Vi vægter, at der skabes plads til børnenes spontane og selvorganiserede leg samt det pædagogiske personales rammesatte leg. Det pædagogiske personale understøtter legen ved at iagttage børnenes leg og samtidig have en opmærksomhed på det enkelte barns trivsel i legen. Vi har fokus på legen, da det bl.a. er i legen børnene lærer. Legen viser desuden, hvad børnene er optaget af her og nu.

De voksne er tæt på legen, så de kan hjælpe børnene videre, hvis der er brug for det. Vi er opmærksomme på ikke at ødelægge en leg, dvs. vi voksne går enten ved siden af eller bagved børnene. Vi er bevidste om, hvornår vi skal være en del af legen og guide børnene og hvornår vi skal "blande" os udenom, så børnene kan lege uforstyrret. De voksne skal være rollemodeller og sætte lege i gang, som børnene selv kan bygge videre på.

[Skriv her]

Vi arbejder med læringsmiljøet, så det er de fysiske områder der inviterer til leg. Vi skaber rum til, at alle kan deltage i legen. Vi indretter rummene så de giver mulighed for forskellige lege, fx vilde lege, risiko lege, stille lege, rollelege, konstruktionslege m.m. Der er plads til alsidige lege - bl.a. har de voksne en opmærksomhed på, at børnene har mulighed for at komme både op og ned i arousal. Rummet bruges til inspiration til forskellig leg.

Vi har fleksible møbler, så vi kan ændre rummet alt efter den aktuelle børnegruppe. Der arbejdes i små grupper, hvilket giver plads til, at de jævnaldrende kan lege, da der er forskel på at være 1 og 3 år eller 3 og 5 år. I de små grupper har vi bl.a. fokus på sansemotoriske lege der understøtter udviklingen.

De voksne er opmærksomme på ikke at blive for tidsstyret, og derved ødelægge børnenes leg. Måske ændres tiden for samlingen 10 min, hvor børnene får leget færdigt. Vi giver børnene muligheder for at lege uforstyrret.

Legepladsen er præget af at tilbyde mange forskellige aktiviteter, som understøtter børnenes muligheder for motorisk udvikling som styrke, balance og sanselige input. Vi er i gang med at tænke tematiserede lege mere med ud på legepladsen, så børnene får nogle ideer til hvad de forskellige miljøer kan bruges til og til at igangsætte nye fantasifulde lege. Fantasien bliver virkelighedsgjort når vi voksne leger med på børnenes fantasi. Eksempelvis når et barn siger "se der er en tiger" og vi herefter understøtter barnets fantasi og leg. Vi siger "det kan jeg godt se, der er en lille tigerunge!" Børnenes begejstring bliver den voksnes begejstring og omvendt.

Læring:

Børn skal sikres mulighed for deltagelse i udviklende fællesskaber. Vi er af den overbevisning at fællesskabet er grundlæggende for læring og tilegnelse af sociale, sproglige, emotionelle og motoriske kompetencer, som en forudsætning for at det enkelte barn kan udvikle sig og lære mest muligt, med henblik på at blive en kompetent voksen, som kan mestre eget liv.

Relationerne mellem børn og voksne er af stor betydning for den læring barnet optager. Vi lærer sammen og den fælles læring skaber fælles erindring. At øve sig er en del af læreprocessen og den voksne understøtter barnets refleksion over egen læring, samt at det er okay at fejle.

Hele dagen er et stort læringsrum – både sammen med voksne og sammen med andre børn. Den voksne har en bevidsthed om at der er læring i alt. Barnet inddrages i de daglige rutiner - eks. måltid og garderobe. Der skabes inspirerende læringsmiljøer, der understøtter barnets egen nysgerrighed og undersøgende tilgang. De voksne følger børnenes spor og bygger videre på dette – eks. Vuggestuen vil på tur til et område med skov i nærområdet. Vuggestuen har planlagt at have fokus på genkendelighed af et område, ved at besøge det samme sted op til flere gange, om det vil udvikle børnene til at turde udforske området mere fra gang til gang, når de bliver trygge ved et genkendeligt sted og hvad der vil ske med børnene og deres nysgerrighed for at undersøge område.

Børnefællesskaber:

Vi arbejder bevidst inkluderende på, at alle børn får en oplevelse af at være en del af fællesskabet og sørger for at hverdagen tilrettelægges så børnene får små sikre succesoplevelser. F.eks. arbejder vi i små voksenorganiserede grupper for at styrke relationerne børnene imellem.

Vi er bevidste om vores position i forhold til at gå foran, bagved eller ved siden af barnet i hverdagens aktiviteter. Har vi et barn, som vi oplever, ikke er en del af fællesskabet hjælper vi barnet ind i legen og giver barnet støtte og strategier til, hvordan det hensigtsmæssigt kommer ind i fællesskabet.

Om morgenen møder alle ind i vores store køkkenalrum så børnene får kendskab til hinanden og mulighed for at indgå i relationer på tværs. Ligeledes bliver alle voksne i huset kendte for alle børn. Vi inspirerer til fælles leg f.eks. ved at starte en leg sammen med børnene og trække os, når vi mærker, at alle er med. Børnene leger ofte videre sammen.

Et eksempel på en vellykket videreførelse af barnets initiativer:

Der er en gruppe børn som gerne vil lave en koncert. Der bliver sunget under samling og børnegruppen spørger begejstret de voksne om muligheden for at lave en koncert. De voksne griber børnenes initiativ og muliggør ønsket. Her bliver skabt et fælles tredje, hvor den resterende børnegruppe inviteres med som

[Skriv her]

publikummer. Puderummet bliver gjort til en scene med skumpuder som publikumspadser og pludselig er et lille initiativ blevet til et stort og festligt børnefællesskab. Børnene oplever anerkendelse og glæde ved at kunne dele deres entusiasme og de voksne muliggør børnenes ønsker, således at de føler sig set og imødekommet for deres input til dagligdagen.

Pædagogisk læringsmiljø

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

I vores dagligdag ønsker vi at skabe fleksible læringsmiljøer, som kan justeres i forhold til den aktuelle børnegruppe. Dette opnår vi ved at vi, både inde og ude, indretter vi os efter hvordan vi ser vores børnegrupper leg. Vi har samtidig en evalueringskultur der gør, at vi er bevidste om vores læringsmiljøer. Løbende justerer vi læringsmiljøerne hvis vi ser der ikke er optimal leg for børnegruppen. Hvert læringsmiljø er nøje overvejet, så det støtter barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse ud fra hhv. børneperspektivet, ud fra vores måde at strukturere os på, ud fra læreplanen samt den voksnes samspil med barnet.

I vores institution er legetøjet tilgængeligt og i børnehøjde og der skabes små kroge til den uforstyrrede leg samt mulighed for at tumle og udfordre motorikken. Der forefindes billeder på væggene, som understøtter de enkelte læringsmiljøer og som har et læringspotentiale eller er kreativt udarbejdet af barnet selv.

For at visualisere hvad der er i kasser med legetøj på stuerne, er der billeder på.

NEST er med til at visuelt understøtte hverdagens rutiner, ved hjælpe af billeder af børnene på deres pladser, når de er bordformænd, ventepletter og piktogrammer osv. Vi har fokus på at der ofte bliver igangsat vokseninitierede aktiviteter, som er et tilbud for alle børnene, med afsæt i børneperspektivet.

F.eks. kan børnehavens legetøj vise sig at have mange forskellige udtryksformer. Magneter kan både bruges til at bygge høje tårne og til at danne fundament i en zoologisk have, derudover kan magneterne sættes fast på magnetiske tavler eller lignende. I sådanne aktiviteter ser vi at børnegruppen bruger deres fantasi og udvikler på legetøjets eksisterende funktion. En flytbar gulvpude kan både danne samlingsramme for dialogisk læsning, men kan også sættes på skrå og være en bilbane, hvor bilerne kan køre ned af. Derudover kan den også være en trampolin, hvor kroppen er i spil.

Her indgår børnenes initiativer som led i et udviklende legemiljø, som er konstant foranderligt. En Flexibane kan udfoldes langstrakt langs gangen og der kan leges med de fysiske rammer.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I Solgården vægter vi et godt forældresamarbejde meget højt. Forældrene er dem, der kender deres børn allerbedst og derfor den vigtigste samarbejdspartner for os. Derfor bestræber vi os på, så vidt muligt, at have en daglig dialog med forældrene omkring barnets trivsel og udvikling. Denne dialog er vigtig, da det omhandler barnet her og nu, ligesom den er en vigtig brik i etableringen af et godt og tillidsfuldt samarbejde mellem forældre og institution. Dette gøres blandt andet ved at tilbyde flere samtaler med forældrene gennem børnenes tid i Solgården, en 3 måneders samtale ved opstart både i vuggestuen og børnehaven, en årssamtale om trivsel og udvikling og en overflytningssamtale fra vuggestuen til børnene, samt en afsluttende samtale inden skolestart. Derudover er der altid mulighed for ekstra samtaler hvis man, enten som forældre eller institution oplever et behov for dette.

I Solgården bruger vi Aula som er vores kommutation mellem institutionen og hjemmet, vi bestræber os på ofte at lægge billeder ud af børnenes hverdag og to gange om ugen kommer der et skriv ud om hvad vi har lavet i løbet af dagene. Der er også mulighed for at følge med i barnets sovetider og skrive private beskeder til stuen.

[Skriv her]

Vi har et årligt forældremøde, hvor vi fortæller om planer det kommende år, og hvilke emner der er relevante for børnegrupperne. Vi har et aktivt forældreråd som er med til at arrangere en årlig sommerfest, samt halloween og julefest hvor alle har mulighed for at deltage, samt planlægger særlige aktiviteter for alle børnene i Solgården. Derudover holder vi selv bedsteforældredag for hele Solgården.

I Solgården har vi en stærk tradition for at viderebringe dagligdagens små og store stjernestunder til forældrene og bruge børnenes daglige oplevelser som et bindeled mellem institution og hjem. Det er en stor prioritet at overbringe de små gode fortællinger og herigennem skabe et nært og tillidsfuldt forældresamarbejde. Et eksempel på dette kunne være da to piger, som sidder overfor hinanden i samlingscirklen og ofte leger sammen, vælger at tage deres billedkort og bruge dem som telefoner, hvor de ringer til hinanden og spørger til hinandens dag. Denne stjernestund overdrages til begge pigers forældre, som får en oplevelse af et godt og sjovt legefællesskab. Her viser det pædagogiske personale, at børnenes initiativer og lege bliver set og oplevet.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Vi forstår børn i udsatte positioner bredt. Nogle børn er qua en diagnose eks. ADHD, eller autisme, i en blivende udfordring. Andre børn er mærket af eksempelvis forældrenes skilsmisse, og så er det ofte i en periode de er i en udsat position. Det vil kort sagt sige, at børn i udsatte positioner, kan være kortvarigt og langvarigt.

Vi har mulighed for at trække på ressourcecenter, hvor der er tilknyttet ressourcepædagoger, som medvirker til at fremme trivsel, læring, udvikling og dannelse for børn i udsatte positioner. Dette arbejde udføres i tæt samarbejde med forældre og personalet i Solgården.

I dagligdagen giver det pædagogiske personale plads til det enkelte barn gennem f.eks. Timetimeren som pædagogisk redskab. Her skabes et bindeled til hjemmet, hvis barnet allerede har kendskab til en Timetimer hjemmefra.

Det pædagogiske personale gør sig mange overvejelser og drøftelser i forhold til, at gribe det konkrete barn mest hensigtsmæssigt an. Personalet udvider den generelle piktogramtavle til det enkelte barn, hvis der er et behov derefter. Herigennem justeres den pædagogiske praksis, så alle børns behov kan tilgodeses. Vi møder børnene med et nysgerrigt og imødekommende grundsyn, hvor vi ønsker at hjælpe og guide barnet i dets hverdag gennem dialog, piktogrammer, billeder, tydelighed og struktur igennem dagen. F.eks. har alle børn deres eget kort med billede og nummer på, som bliver lagt i en cirkel til morgenens samling. På denne

måde ved alle børn hvor de skal sidde og personalet har i fællesskab besluttet hvor det giver mest mening for det enkelte barn at blive placeret, i forhold til dannelse af relationer og deltagelse i fællesskabet.

På denne måde sikrer vi, at børnene er bedst muligt klædt på til den hverdag de er en del af i børnehaven.

Sammenhæng til børnehaveklassen

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Vi indgår i tæt samarbejde med de lokale skoler hvor vi deltager i planlagte besøgsdage i både SFO og skole. Vi bibringer fælles lege til børnefællesskabet og har fokus på, at gøre storbørnsgruppen bekendt med en type lege, som går igen i både børnehave og skole, for herigennem at skabe et bindeled og den røde tråd. Skolernes lærere og pædagoger kommer på besøg og hilser på børnene og taler med dem om deres børnehaveliv og om den kommende skolestart. Her får børnene mulighed for både at blive indsluset som en del af det nye liv i skolen og samtidig vise lærerne og pædagogerne hverdagen i børnehaven. Herigennem skaber vi et naturligt bindeled og får skabt en glidende overgang, så den forestående skolestart ikke opleves så pludselig.

Vi arbejder med Læsefidusen og Fri for Mobberi. Med Fri for Mobberi og Bamseven lærer vi børnene om tolerance og de gode venskaber. Vi lader børnene vide, at de har en god ven i bamseven, som man altid kan give et kram efter behov. Bamseven kan inddrages i leg og følge børnenes initiativer, som en ekstra kærlig ven.

Der laves storbørnsgruppeorienterede aktiviteter som er tilrettelagt efter børnenes individuelle behov og interesser. Her arbejder børnene med forskellige opgaver, leger lege målrettet udvikling af sociale kompetencer eller lignende. Den pædagogiske hverdag er tilrettelagt sådan, at personalet tilgodeser storbørnsgruppens udvikling og deres behov for skolefokuseret læring. Bl.a. kan en malestund udvikle sig til at et maleri indgår i en fortælling, som barnet med hjælp fra den voksne udvikler og får nedskrevet.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi mener generelt at det er vigtigt at børnene bliver godt bekendte med lokalsamfundet, at de ved hvad man kan fortage sig i sin fritid. Vi arbejder med mangfoldighed, så alle børn oplever at være en del af fællesskabet. Det er forskelligt og bestemt af lokalområdets muligheder, hvordan vi inddrager lokalsamfundet. Vi benytter kirkerummet på en kulturel måde, hvor vi fx går i kirke til jul. Ligesom alle børn oplever alle aldersgrupper når vi eks. besøger den lokale kirke og kirkegård, så tales der med børnene om forskellige stadier i livet, som en naturlighed. Vi besøger biblioteket, deltager ved arrangementer eks. Teater på skolen. Vi besøger plejecentret og tager gerne ned og synger sammen med de ældre. Vi besøger også brandstationen, hvor børnene får indblik i hvordan en brandbil ser ud og hvordan den bruges. Vi besøger de offentlige legepladser hvor motorikken også kan blive trænet. Vi træner trafik, tager den offentlige transport og benytter det som vores lokalsamfund tilbyder.

Børnehaven: Vi har f.eks. været nede på den lokale brandstation og se brandbilerne, prøvet deres hjelme og kommer op i brandbilen og se de sprøjter med vand.

Det lokale bibliotek har vi også et samarbejde med hvor vi kommer og låner bøger, og de fortæller om Læsefidusen.

Eksempel fra vuggestuen: Vi besøger plejecenteret Tysingehave nogle gange om året hvor vi synger og integrerer med de ældre.

En gang om året holder vi en arbejdsdag hvor forældrene har mulighed for at vedligeholde institutionens legeplads i samarbejde med pædagogerne.

Vi benytter Aktivitetscenteret om vinteren hvor der er mulighed for fysisk udfoldelse. Vi kan medbringe musik og bolde og der er også nogle redskaber til rådighed.

Vi tager gerne imod legetøj fra børn/søskende der ikke bruger det længere.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

I Solgården tænker vi, at det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø skal inspirere børnenes motivation, kreativitet, fordybelse, motoriske og sproglige udfoldelser. Vi ser disse som betydningsfulde miljøer, der skal arbejdes med hele tiden ift. børnegruppens skiftende sammensætning og behov. Vi ønsker at være nysgerrige på børneperspektivet, sådan barnet får oplevelsen af, *"Dette er også mit sted, her er rart at være, jeg har indflydelse i hverdagen og en betydningsfuld plads"*.

Vi har fokus på indkøringen fra vuggestue til børnehaven, hvor vi ofte samles omkring børnene og sikrer at alle børn kender alle de voksne i hele Solgården. Vi sikrer en god relation til alle børn, så de er trygge ved at bruge os alle. Vi bruger 14 dage til indkøringen fra vuggestue til børnehaven og denne overgang går som oftest meget fint, da barnet allerede kender de andre børn og de voksne, så det er strukturen og rammerne barnet skal lære at kende.

Det fysiske børnemiljø:

- Solgården har god fysisk plads ude med kuperede bakker og muligheder for fysisk udfoldelse og fordybelse i skovområderne, ved bålpladsen og inde mellem buskene. Inde har vi brugt meget tid på indretning, for at skabe de bedste forudsætninger for leg og læring, da pladsen her er mindre og vi ikke har nogle grupperum udover vores fælles køkken. Derfor har det været nødvendigt at skabe flere rum i rummet, som giver mange forskellige typer af lege og aktiviteter.

-Vi er ude dagligt og prioriterer uderummet højt, her er særlig plads til store armbevægelser og høj lyd. Legepladsen er delt op, sådan der skabes både tryghed for de yngste og udfordringer for de ældste. Dog bruger vi ofte den store fælles legeplads, for at børnene lærer at passe på hinanden, tage hensyn og udvise empati.

Det psykiske børnemiljø:

-I Solgården arbejder vi med ICDP, NEST, Ø-rejsen og vores styrkede pædagogiske læreplan. De voksne er bevidste om, at de har ansvaret i relationen. De skaber en positiv og tryk stemning ved at udvise nærvær med øjenkontakt, smil, let berøring, delt opmærksomhed, interesse, anerkendelse, guidning osv.

-Vi arbejder med accept af forskelligheder, da alle skal have en plads i fællesskabet. I børnehaven arbejder vi med Mary Fondens forebyggende antimobbe-program "Fri for Mobberi", der bygger på værdierne **tolerance, respekt, omsorg og mod**.

-Vi er særlige opmærksomme på børnenes indbyrdes sammenspil og sprogbrug, da vi er af den overbevisning, at sprog skaber virkeligheden (ingen narrativer/fortællinger er uskyldige). Det betyder også at vi har fokus på, hvordan børnene italesætter hinanden, omtaler de andre børn og deres samspil.

Vi voksne er opmærksomme på at vores samtaler ikke foregår hen over hovedet på børnene.

-Vi arbejder med NEST som pædagogisk understøtter, at alle børn er med og alle tages med som en del af fællesskabet. Vi inkluderer og tilpasser os og miljøet ift. Barnets behov.

Der er plads til det enkelte barn og man må være den man er uanset køn, etnicitet mm.

Det æstetiske børnemiljø:

I Solgården er vi opmærksomme på at institutionens indretning, udsmykning og atmosfære både skal være imødekomende, hyggeligt og overskueligt. Vi er opmærksom på at læringsmiljøet er overskueligt, ryddet op og visuelt understøttet, så børnene ved hvor tingene hører til så de kan hjælpe med at rydde op og giver dem et overblik over hvad der er tilgængeligt for dem.

Vi bruger vores belysning på stuerne til at skabe stemning. Vi går op i at bruge musik og historiefortælling i hverdagen, ved morgensamling og når der er højtlesning.

På stuerne er der materialer tilgængelige for børnene så de kan bruge deres fantasi, børnenes produkter hænges op, eller tages billeder af det så det kan vises, hvis det nu er et magnetårn der er bygget.

Vi har tydelige visuelle piktogrammer og materialer, der anvendes i dagligdagen f.eks. ift. overgange eller samling – pletter på gulvet, billeder af overtøj osv. Vi er opmærksom på støjniveauet, så når vi er inde på stuen er der ro til fordybelse i lege og kreative aktiviteter. Vi bruger low arousal aktiviteter til at skabe ro for børnegruppen, vi har siesta i børnehaven, hvor der bliver lyttet til lydbog og børnene får en mental pause fra dagens mange timer med leg, stimuli og indtryk.

Vi tænker, at alle barnets sanser skal stimuleres i løbet af dagen, da barnet først og fremmest forstår verden ud fra kroppen. Derfor skabes der forskellige læringsrum, hvor barnet har mulighed for at eksperimentere med de ydre sanser (se, smage, høre, lugte, føle) og de indre sanser (muskelled, balance) F.eks. når vi maler, leger med mudder, danser i puderummet, triller ned af jord-bakken, og laver forskellige sanselege, hjemmelavet modellervoks osv.

Vi har madordning, som gør at vi hver dag dufter til den mad der bliver lavet og vi smager på den mad som bliver tilberedt efter sundhedsstyrelsen anbefalinger.

I børnehaven er børnene selv med i vores kælder og finder det legetøj som de gerne vil have med op på stuen, hvor vi så bytter noget af det legetøj ud som ikke er blevet leget med et stykke tid.

Eksempel fra vuggestuen:

I vuggestuen har vi indrettet stuerne således at der forskellige læringsmiljøer. Der er f.eks. et læsehjørne hvor det visuelt er tydeligt for børnene at her kan man læse. Der ligger puder og blødt underlag og der er bøger til rådighed. Der er også et lille køkken med legemad og et lille bord der kan dækkes op. De voksne er rollemodeller og understøtter børnenes leg ved vise dem hvordan man leger i de pågældende læringsmiljøer.

Eksempelvis sidder der tre børn i køkkenet og den voksne deltager i legen, ved at smage på den mad der bliver serveret. Et barn på lidt over et år vil også gerne deltage og giver den voksne en kop som den voksne kan drikke af og være deltagende i legen.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

[Skriv her]

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Børnehaven:

Et eksempel kan være, at der er et barn der kommer og gerne vil sige noget til en voksen, så giver den voksne sig tid til at lytte til barnet, og hvis den voksne er gang med noget, lægger den voksne en hånd på barnet for at vise ”jeg har set dig og jeg vender tilbage til dig, når jeg har tid”. Bagefter tager vi os tid til at lytte til barnet. Dette gør vi for at stykke barnets selvbillede.

Vuggestuen:

Vi er i vores planlægning bevidste om hvordan vi kan understøtte barnets alsidige personlig udvikling. Der er nogle aktiviteter i løbet af ugen hvor der er mange situationer som er med til at styrke barnets udvikling undervejs. Vi har bl.a. en fast tur dag, krea dag, motorikdag.

Vi holder samling hver dag. Samling er en stund hvor børnene er en del af et fællesskab. Her starter vi med en godmorgensang hvor vi nævner børnene der er kommet og hvem der mangler. Her byder børnene ind med det de kan, og børnene hjælper hinanden, hvis der er brug for det. Herefter synger vi forskellige

[Skriv her]

sange/lege som er de samme en uge ad gangen da det er genkendeligt for dem og de ved hvad der skal ske.

Vi kan se en forandring i løbet af ugen, når vi synger de samme sange. Børnene er observerende de første par dage på ugen og senere er de mere deltagende.

Social udvikling

"Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Det kan være i vores samlinger, hvor vi lytter til at de enkelte børn fortæller hvad de har oplevet i deres weekend eller andre ting de gerne vil dele med fællesskabet.

Vi ser børnenes leg som en vigtig del i deres sociale udvikling. Legen giver også mulighed for udvikling af empati og sociale relationer og samspil. Børnene har mulighed for at bruge de forskellige læringsmiljøer der er på stuen. Den voksne har en vigtig rolle ift. at sætte ord på og guide børnene i forskellige situationer. I garderobesituationen er der mange kompetencer børnene skal lære. Bl.a. vente på tur, hjælpe hinanden, passe på hinanden. Alt sammen noget som er en vigtig basal kunnen i barnets tidlige stadier og fremadrettede liv.

Kommunikation og sprog

"Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi har samling hver dag, hvor vi bruger meget gentagelser, både i sange og rim. Vi kan efterfølgende høre børnene synger sange ude på gangen og på legepladsen og herigennem anvender det de lige har lært og hørt.

Vuggestuen har også sprog som fokus gennem hele dagen. Dette ses bl.a. gennem at vi gentager det de prøver at sige, vi hjælper med at sætte ord på deres følelser og møde dem i deres udtryk. Vi arbejder med tegn til tale, vi synger og har fagter med til samlingerne.

Der er samtaler under måltider, vi taler med dem og ikke til dem. Vi øver dem i samtaleteknikker, udfolder deres sprogforståelse og ordforråd, samtidig med vi øver udtalelser.

Vi har fællessamling om mandagen i sommerperioden hvor både vuggestue og børnehave deltager udenfor på en stor samlingsplads. Her skiftes personalet til at stå for samlingen og herigennem bliver et fælles tredje skabt, hvor alle, både små og store deltager aktivt i de samme sanglege med fagter, bevægelser m.m. De små betragter observerende de store, dem der har mindre søskende søger mod lillebror eller lillesøster og her er mulighed for at små og store kan blandes og møde hinanden i kærlig interaktion.

Krop, sanser og bevægelse

"Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relations dannelse udgår fra kroppen".

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I børnehaven opmuntrer vi til kropslige udfoldelser. Vi har redskaber og materialer til de forskellige motoriske balancer, som giver børnene kropsbevidsthed.

Vi styrker børnene i at mærke sig selv, low arousal ved at holde siesta, så børnene også får ro i løbet af dagen. Vi mærker børnene har gavn af at lære deres krops signaler at kende, så de også lærer at sætte ord på, hvad de har brug for i nuet.

I vuggestuen laves der indendørs balancebaner med forskellige redskaber, hvor de får lov at udfolde deres motoriske evner. De kravler selv op og ned ad stolene. De kravler selv op i krybben via en stige, når de skal sove. Vi arbejder meget med selvhjulpenhed, for at gøre dem kropsbevidste.

På legepladsen er der mange gode udfordringer, hvor de kravler op og ned ad bakken, gynger på rede gyngen for at styrke labyrintsansen. Der er også sange med bevægelse, som de er meget glade for.

Vi italesætter også kroppen og hvor sidder hvad, eks. Hvor sidder næsen, hvor er munden, ryggen, fingre, tæer osv.

Sanserne træner vi med kartoffelsplat, magisk sand, sæbebobler og vand/skum, sugerør med bobler eller puste til fjer.

[Skriv her]

Natur, udeliv og science

"Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I børnehaven finder vi ofte dyr på legepladsen. Vi tager dyrene op, undersøger dem og finder ud af hvad de kan og evt. gør godt for og om de har en funktion som er vigtig for naturen. Her lærer vi også at passe på dyrene og lærer de har liv. Vi bruger også forstørrelsesglas/insektglas for at se dyrene an og hvordan de ser ud hvis de bliver forstørret.

Vi tager ned til søen og ser på haletudser, fanger nogle og ser hvordan de udvikler sig i et lille "akvarium" så vi følger udviklingen hos dem til de bliver til frøer og vi kan sætte dem ud igen i søen.

Vi samler æbler, skræller dem, skærer dem i tern, koger dem og laver mos som så bruges til vores morgenmad.

I vuggestuen er naturen en vigtig del af vores daglige praksis, idet vi er ude hver dag. Vi elsker at være engagerede, nysgerrige, eksperimenterende, undrende, følge børnenes spor og "bare at være i naturen" sammen med børnene. F.eks. ved at stille spørgsmålet; "hvor mon vandet løber/forsvinder hen?", når der leges med vand og mudder på legepladsen.

Vi ser naturen som et fantastisk sted at sanse, opleve og være sammen med børnene. Her føler vi f.eks. vind og vejr mod vores hud, vi mærker orme, sand og krible krable dyr med vores hænder. I naturen er der god plads til; fysiske-, sanselige-, risiko orienterede- og fantasi/rollelege.

Vi følger nøje og arbejder med naturens gang både ude og inde. Naturen bringes med ind i Solgården både via vores store vinduer på stuerne og fysisk med materialer såsom sten, blade, grene, kogler osv. Vi snakker om årstiden og hvordan vejret er i dag eks. Se nu skinner solen ind, se nu regner det mod ruden osv. Ude finder vi f.eks. tegn på forår, når vi kan lave krible-krable tema fordi alt pibler op af jorden og bladene springer ud og tegn på sommer. Vinterens kulde føler vi på vores kinder og udfordres, når sandet fryser fast i vores sandkasseting. Vi arbejder med forskellige temaer alt efter hvad årstiden byder på og gør herigen- nem børnene bevidste og opmærksomme på det miljø der omgiver dem.

Kultur, æstetik og fællesskab

"Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi vægter fællesskabet og samværet, vi øver os i at være sammen i både små og store fællesskaber. Fri for Mobberi og vores venskabsbamse bruges til at understøtte børnenes forståelse af og deltagelse i fællesskabet.

En gang om ugen har vi en fælles samling med vuggestue og børnehave. Børnene øver sig i at tale i gruppen, at lytte til andre og at vente på tur. Til samling, drøfter vi normer og regler og hvad der optager børnene. Vi taler bl.a. om "hvem bor hjemme hos jer", da vi bor forskelligt – og der er forskellige regler hos forskellige familier.

Vi gør meget ud af de forskellige traditioner, fx laver vi gækkebreve til påske, sår karse og spiser fælles påskefrokost med "påskemad" og fint opdækket bord i hele institutionen. Til Jul har vi klippe/klistre dag, vi holder børnejulefrokost, tager i kirke, synger julesange/salmer til samling. Børnehaven får besøg af nisserne "Bisse, julebamse, Alexander og Isabella" som skal med hvert enkelt barn hjem og opleve de forskellige familiers hverdag.

I hverdagen gør vi brug af rim og remser og læser eventyr. F.eks. leger vi "Lille hund der er nogen der har taget dit kødben". Solgården har også egne traditioner f.eks. Bedsteforældredag, Sankt Hans, sommerfest, julefest, hvor forældredeltagelsen også er stort repræsenteret.

Vi fejrer børnenes fødselsdage, både hjemme og i institutionen alt efter ønske fra forældrene. Vi bruger måltidet som samlingspunkt, hvor madkulturen er i fokus. Vi spiser i små grupper, så der er tid til nærvær og dialog. Vi vægter læsning, sang, musik. Bøger er i børnehøjde, da bøger er en måde at udtrykke sig på. Vi vægter stuemiljøer - hvor der er plads til at børnene kan udfolde sig kreativt. Rummene udsmykkes med

[Skriv her]

børnenes egne kreationer og vi er opmærksom på æstetik i indretning. Børnene arbejder med forskellige materialer. Male, modellervoks, klippe og klistre. Vi vægter at materialerne er tilgængelige for børnene.

Vi har fokus på børnesyn, dannelse og børneperspektivet gennem lege- og læringsaktiviteter, der styrker barnets eget udtryk og udfoldelses- og deltagelsesmuligheder på egne præmisser. Vi understøtter børnenes forståelse af fællesskabet ved at arbejde i små og store grupper, hvor fokus på forskelligheder og samarbejde er nøgleord. Vi inddrager forældrene gennem dokumentation og information samt ved at inddrage dem i konkrete opgaver.

Vi inddrager lokalmiljøet ved at benytte forskellige faciliteter og muligheder i området samt gennem samarbejde med forskellige lokale instanser.

Gennem kultur, æstetik og fællesskab understøttes både barnets alsidige personlige samt sociale udvikling. Barnet udvikler krop og sanser gennem kropslige og sansemotoriske aktiviteter samt bevægelseslege. Barnets kommunikative og sproglige kompetencer udvikles bl.a. gennem dialog, sang, musik, kreativitet og bevægelse. Ved at have fokus på kultur, æstetik og fællesskab i udelivet, understøttes barnets forståelse af natur, udeliv og science.

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

Arbejdet med at etablere en evalueringskultur, hvor vi løbende forholder os reflektivt til det pædagogiske læringsmiljø for at højne kvaliteten af vores dagtilbud, kræver af de ansatte, at de i øget grad er bevidste om praksis. Det kræver at vi tilfører ny viden, bevidst arbejder med hvert enkelt miljø i institutionen og sætter den nødvendige tid af til, systematisk at indsamle data som vi kan arbejde ud fra.

I forbindelse med arbejdet med implementeringen af den nye styrkede læreplan har vi altså ændret fokus fra dokumentation til evaluering. Vi har fokus på, at den dokumentation/ de data vi indsamler danner grundlag for justeringer i vores læringsmiljøer, så vi hele tiden er bevidste om, hvad børn møder hos os og sammenhængen til de mål der stilles for børnegruppens læring.

[Skriv her]

Vi gør målet for evalueringen klart. Vi dokumenterer og indsamler data, altid med øje for det pædagogiske læringsmiljø – og sammenhængen til børns trivsel, dannelse, læring og udvikling. Til sidst analyserer vi vores dokumentation, vi reflekterer i vores team og sætter evt. en ny retning for den fremtidige praksis. Vi bruger løbende Ø-rejsen/børnemosaikker som vores løbende evaluering af aktiviteter.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Vi bruger EVA's model til evaluering hvert andet år.

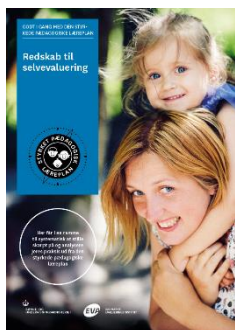
Vi arbejder med vores styrkede læreplan, så vi løbende er opdaterede og ved hvad vi er optaget af og om der er noget i læreplanen som vi ikke længere gør eller om der er noget der skal ændres. Vores læreplan er KIDS som er vores tilsynsmodel og vil være de mål vi konstant stiler efter at opnå.

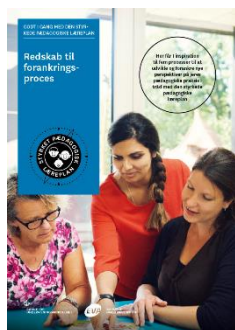
[Skriv her]

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Pædagogisk læreplan

© 2019

Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC